

Ella Schumacher Hansen har i 1992 til en lokalhistorisk studiekreds fortalt om livet på "Pension Langeland" i Østerhuse.

"Pension Langeland"

Niels Nielsen, født 21. januar 1864, ungkarl, fisker og gårdejer, ejede to gårde, "Skinnervænget" og den ejendom, der senere blev "Pension Langeland", og som ejedes af C. Jørgensen.

Niels Nielsen lod det daværende "Skinnervænget" bygge og gav sine forældre det i guldbryllupsgave i 1910

"Skindervænget" Østerhusevej 28

Samtidig lod han det gamle stuehus omforandre til værelser, og da var det, tanken om pensionat tog sin begyndelse.

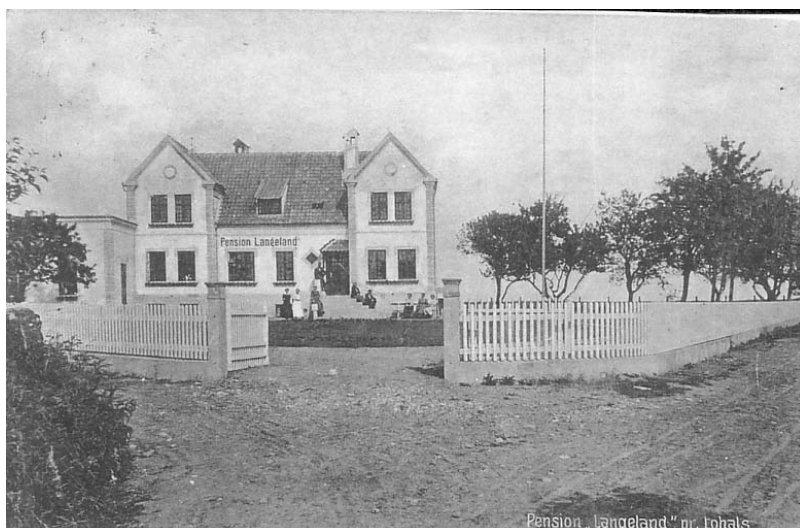
C. Jørgensens gård brændte den 27. september 1919, og så blev der plads til at bygge pensionatet. Mine forældre var flyttet in på "Villa Skæv", hvor vi boede indtil min far min far havde fået bygget et hus på "Skiften", hvor vi flyttede ind i 1911. Far vedblev at være bestyrer hos Nielsen indtil 1920. Far købte da et husmandssted i Østerhuse af Valdemar Pedersen og gav det navnet "Valdemar Slot".

I slutningen af 1910 påbegyndte Nielsen pensionatet, stort og flot, noget i stil som "Skinnervænget" ud over, at der kom en sidebygning til som spisestue, der kunne rumme 80 personer. Der blev plads til de logerende fra det gamle stuehus, som blev annex til pensionatet. "Pension Langeland" blev bygget med henblik på at få udenlandske turister til Langeland, hvilket også lykkedes.

I 1913 stod "Pension Langeland" klar til at modtage sine første gæster. Det var et stort arbejde at drive pensionat den gang som nu. Der blev begyndt om morgenen kl. 6.00 med at samle fodtøj, som var sat ud for hvert værelse om aftenen. Det skulle puds og fordeles igen om morgenen, så det var med at huske rigtigt.

Morgenmad fra 8 – 10, frokost kl. 12.00, middag k.. 18.00, tre retter hver dag plus kaffe, aften te kl. 21.00. Værelserne skulle rengøres mellem kl. 8 og 11, og der var servanter med kande, fad og spand, potter, karaffer, tandglas, vandglas. Om aftenen skulle der tæppes af. Der var stearinlys på værelserne og petroleumslamper i spisestuen. I gården var der 4 lokummer, som skulle holdes.

I 1914 kom den 1. verdenskrig, og alle tyskerne blev kaldt hjem. Pensionatet lukkede, så længe krigen varede.

”Pension Langeland” Østerhusevej 25

N. Nielsen havde svært ved at få den rigtige hjælp til at føre pensionatet frem igen, som han ønskede det. Det var et held, at frk. Anna Kønnig Nielsen, som havde sejlet som sygeplejerske på Frederik.d.8., kom hjem til sine forældre, bådebygger Frederik Kønnig Nielsen i Bastemose. Faderen havde mistet sit ene ben, så de trængte til hjælp.

Anna kom hjem for at passe faderen, men da moderen var rask nok til at passe faderen om dagen, søgte Anna pladsen hos N. Nielsen og var i mange år en god og dygtig medhjælper.

”Pension Langeland” blev hurtigt kendt for sine smukke omgivelser ved skov og strand, og sin gode mad og forplejning til en pris af 7 kr. pr. person, børn under 12 år halv pris. Priserne lå 2 kr. højere end de andre pensionater.

I 1929 måtte Anna Kønnig Nielsen trække sig tilbage på grund af faderens sygdom, men samtidig startede hun et traktørsted ”Skovhuset”, som blev et meget søgt sted af såvel turister som den lokale befolkning.

N. Nielsen måtte søge efter ny hjælp. Han kom i forbindelse med 2 damer, som havde tjent på et hotel på Bornholm. Nu tjente de i Rudkøbing.

Det var frk. Andrea Larsen og frk. Ingeborg Christensen, som var veninder. De fik plads som medhjælper indtil 1935, hvor N. Nielsen giftede sig med frk. Larsen. En frk. Christensen fulgte med, så selv om N. Nielsen giftede sig i en høj alder, fik han ikke én, men to koner.

Den 13. juni 1938 døde N. Nielsen. De gode år på ”Pension Langeland” var forbi, såvel for turisterne som for personalet.

I 1940 kom den 2. verdenskrig, så de udenlandske turister blev væk, og mange danskere blev hjemme. Men rudkøbingensere og skuespillere fra København kom der dog, bl.a. Arne Weel, som hver morgen fra sit altanvindue sang ”I østen stiger solen op”, som vi alle i Østerhuse nød.

Men det var ikke alle gæster, der var tilfredse. Meget var blevet anderledes fra N. Niensens tid. Nu var der ingen te om aftenen og kun dessert om søndagen osv..

En dag kom der to piger ind på ”Café Lærkenborg” (vi havde ikke pension i 1943) og bad om en kande te og 12 stk. franskbrød. Jeg lod vores unge pige spørge, om hun havde hørt rigtigt, og det havde hun. Vi syntes, at det var umuligt, så jeg gik selv ind og spurgte, om det var rigtigt med 12 hele stykker. Jo, det var rigtigt nok, de var så sultne.

De to piger var på besøg fra København hos deres bedsteforældre, købmand Halvorsens fra Rudkøbing, som holdt ferie på ”Pension Langeland”. De havde fået gule ærter med fedt flæsk til middag, og det kunne de ikke spise om sommeren. De fik deres te og 12 stykker franskbrød.

Fra den dag fik vi meget travlt med at servere te og kaffe med æbleskiver og franskbrød for ”Pension Langelands” gæster – til vores store glæde og gavn, og til fru Niensens og frk. Christensens store ærgrelse – og gæsternes tilfredshed.

Om aftenen var der ofte forskellig optræden, blandt andet tryllekunstneren Radini og Odas gymnaster, som frk. Christensen gerne ville have ned på ”Pension Langeland”, om det kunne blive på onsdag, for da skulle provst Thelle og frue op til vores præst Skovbo og spise til middag.

Det gik i orden, og pigerne kom og gav dem en glad aften, og de forventede en forfriskning, men frk. Christensen havde travlt med at få dem af sted, hvilket pigerne morede sig over, så de gik syngende derfra op til ”Lærkenborg”, hvor de vidste, de var velkomne.

”Lærkenborg” Østerhusevej 19

På vejen mødte de et gammelt ægtepar, som gav sig i snak med de glade unge piger, som fortalte, at de havde været på ”Pension Langeland” og optræde, for provsten og hans fru var ikke hjemme. Ægteparret spurgte, om de ikke ville optræde for dem, for fru var meget interesseret i gymnastik. Jo, det ville de gerne, de havde jo ikke skiftet tøj. Som sagt, så gjort. Manden gav sodavand til alle pigerne og fortalte så, at han var provst Thelle, som ikke måtte overvære gymnastik på ”Pension Langeland”.

Fra september 1945 til 24. december 1945 blev ”Pension Langeland” belagt med flygtninge og ”Østerstrand” ligeså. Der blev maden kogt til alle flygtningene, og maden blev derefter transporteret i store mælkejunger ned til ”Pension Langeland”. ”Lærkenborg” måtte afse to værelser til sygeplejersker og konsultationsstue.

Den 24. december om natten kom der besked om, at flygtningene skulle til en anden lejr med det samme, hvilket de var meget kede af. De var lige blevet færdige med at pynte op til juleaften med de små midler, de havde.

Blandt flygtningene var der en greve. Han ville ikke køre sammen med de andre flygtninge, men blev befordret i lastbil. Så vognmand Thorvald Christensen kørte for greven.

Efter flygtningenes afrejse stod ”Pension Langeland” til en større restaurering, og for første gang blev værelserne tapetserede. Før var de kalkede, og det virkede meget koldt. Nu skulle alle vinduerne dækkes til med avispapir, for at tapetet ikke skulle falme uden for sæsonen.

Men det bevirkede, at ikke en solstråle kom ind, så der var hundekoldt, når sæsonen startede. Den 7. juli 1947 sagde alle gæsterne op, de var utilfredse. Personalet var rejst natten før. Fru Nielsen fik et nervesammenbrud, men blev da rask, så rask, at hun ville giftes.

Hun averterede efter en mand – og hr. Rasmussen kom, men hvis hun ville giftes med ham, måtte hun sælge pensionatet, for de havde nok i gården.

Men det var lettere sagt end gjort at sælge pensionatet. Til sidst kom hun og spurgte os, men vi sagde nej, for vi var tilfredse med "Lærkenborg", som vi nu havde udvidet med 11 værelser ved køb af "Strandhytten" som annex til "Lærkenborg".

"Strandhytten" Østergade 38

Men til sidst blev prisen så lav, at vi ikke kunne sige nej. Vi købte så "Pension Langeland" i 1950 i håb om, at vores gæster ville følge med, hvilket de også gjorde.

Fru Nielsen blev gift, men ægteskabet varede kun 11 måneder. Så døde hr. Rasmussen. Fru Rasmussen skrev efter en ny mand, og så kom hr. Madsen, som gerne ville have haft pensionatet, men da var det for sent.

Nu blev "Lærkenborg" og "Strandhytten" annex til "Pension Langeland".

Dermed fik vi 33 værelser, som skulle belægges hver dag i tre måneder, for at det kunne svare sig. Vi var klar over, at der skulle gøres nogle omforandringer. Spisestuen virkede stor og kold, og der var ingen dagligstue, så vi delte spisestuen i to dele og fik to dejlige stuer, samtidig kom der store vinduer mod vest og syd, så solen kunne skinne ind. Den åbne veranda blev lukket med buede vinduer og døre, hvilket gav stor hygge og varme.

Samtidig fik vi små borde i spisestuen, hvilket familier med børn var meget glade for. Det gav også mere hygge. Det var en stor omvæltning at komme til "Pension Langeland" fra det lille hyggelige "Pension Lærkenborg", hvor vi blev boende til 1954. Så havde vi efterhånden fået indrettet "Pension Langeland", som vi ønskede det, og kunne bo der hele året. Vores gæster fulgte nøje med i hver lille omforandring, der skete, og glædede sig tillige med os for hver forbedring. Men en dag stod vi uden vand (UHA) – de tog det nu roligt og kom med forslag: "Ingen vand på bordene, men nu må vi købe drikkevarerne", hvilket enstemmigt blev vedtaget.

Vi ringede til Snøde vandværk, og de gav os lov til at få 1000 liter vand hver dag for 100 kr. pr. tønde. Vi fik vognmand O. Jensen til at komme med vandet hver morgen den sæson. Vi lovede gæsterne, at der nok skulle være vand næste år, hvilket der også blev. Vi borede og fik så meget vand, at naboerne kunne få med. Tiden med servanter og lokummer i gården var forbi.

Vi måtte sende vandprøver ind flere gange, men de blev godkendt, så alt var i orden.

Men inden da havde vi flere episoder med for eksempel gæster, som var vant til træk og slip. De var meget misfornøjede med de forhold, så de var nødt til at rejse hjem igen. Da vi stod og diskuterede det, kom min søster med den bemærkning: "Træk er der – slip må I selv klare".

Vores sæson begyndte gerne 5. maj, hvor frk. Andersen kom hvert år, indtil vi solgte pensionatet i 1969. Frk. Andersens far havde været godsinspektør på Tranekær Slot, så frk. Andersen med familie ville gerne holde ferie på Langeland.

Lærkenborgs gæster vedblev at være trofaste gæster. Mange kom igen år efter år, men vi måtte have udvidet vores kundekreds. Danskerne rejste til udlandet, og så måtte vi gøre noget for at få udenlandske turister hertil. Så begyndte vi at avertere i udenlandske blade, hvilket gav gode resultater og kontakt med mange interesserede gæster fra Norge, Sverige og Tyskland. Jeg har stadigvæk forbindelse med mange af gæsterne, hvilket jeg fik at mærke til min 85 års fødselsdag. En aften efter at vi var gået til to, ringede det på døren. Udenfor stod der en familie på fem personer, som gerne ville ind. De havde kørt hele dagen, men havde først nu fundet det rigtige sted. Jeg forklarede dem, at vi ikke måtte tage gæster ind under tre døgn, men jeg henviste til et hotel i Lohals. Så svarede de: ”Så tager vi tre døgn her”.

De præsenterede sig som skuespiller Deborah Kerr, hendes mand, 2 børn og hendes mor. Næste dag kom de og spurgte, om jeg havde noget imod, at de flyttede. De ville gerne bo i det lille hus ved stranden. (”Strandhytten” – annex til ”Langeland”). Det var i orden. De blev hos os i 6 uger, så skulle hr. Kerr til Norge og iscenesætte et teaterstykke.

”Strandhytten” anno 2003

Vi fik også besøg af Anker Larsen (som skrev ”De vises Sten”) og hans søn. Vi havde et helt fodboldhold fra Kolding med koner, kærestere og børn samt træneren Arnold Petersen. Vi havde en herlig tid med alle de glade unge mennesker, der hver aften var ude at spille kamp med de forskellige klubber på Langeland, hvilket var til stor glæde og lærdom. Når spillerne efter kampen kom hjem, stod der en stak rugbrød og en skål fedt samt pålæg, hvilket de nød på pensionatets regning, - en kasse øl måtte de selv betale. En spiller stod for ølsalget, så da de skulle afregne for opholdet, stod den arme spiller noteret for 100 øl og ét æg. Vi eftergav ham ægget – stor morskab! Der var glade, festlige dage i Lohals og Snøde idrætsforeninger. Jack Johnson stod for turisternes hold, og Jørgen Schumacher for de lokale, som vandt pokalen 5 år i træk. Den er desværre indebrændt på Snøde Kro. Hver sæson sluttede med fælles kaffebord og dans på ”Pension Langeland” samt underholdning af forskellige kunstnere. Der var kunstnere, som gik under navnet ”De kunstige”. De boede hos Lønholdt – Bo Nørregård fra Steensgaard holdt dem delvis med kost. Lønholdts fødselsdag blev holdt over flere dage, den gik ikke stille af. Mundeling, som havde deltaget i festen, døde dagen efter, og vores fasaner døde af skræk. Hønsegården lå ind til Lønholdts have. I 1961 havde vi den glæde at få tre stjerner på vores pensionat, hvilket var det eneste på Nordlangeland. Selvfølgelig havde vi også gæster, som var utilfredse, men dem lod vi rejse omgående. De tilfredse gæster fik et kryds i gæstebogen – de andre et minus. På den måde fik vi et første klasses publikum. De, der var godt vant hjemmefra, var lettere at have med at gøre og lattede vores arbejde meget, så det blev en fornøjelse at arbejde, og samtidig havde vi nogle flinke medhjælpere plus familien og Smæk vores altnuligmand gennem 40 sæsoner. En dag blev vi ringet op fra Tyskland, om vi kunne modtage 60 personer fra en husmoderforening i tre dage, hvilket vi med glæde sagde ja til. Da det var uden for sæsonen, kunne det gå an. Det var tre dejlige dage med udflugter rundt på Langeland og en tur til Odense.

Senere kom mange af dem tilbage igen for at holde ferie sammen med deres familier. Blandt gæsterne fra Tyskland var der en Arthur Broløkke, som havde mistet forbindelsen med Langeland, og nu ville han gerne gense gården (Broløkke). Han havde ingen bil, så vi lejede en rutebil på den betingelse, at den kunne vende i Østerhuse. Det kunne den, og alle vore gæster tog turen med. Der var 42 gæster i alt. Vi fik travlt med at smøre madpakker og havde en dejlig dag. Vi kom hjem klokken fem til middag, som bestod af suppe, høns i peberrod og dessert. På grund af min mands sygdom måtte vi desværre frasælge "Strandhytten" og "Lærkenborg", men samtidig udvidede vi "Pension Langeland" med 7 værelser og 4 toiletter. Det var lettere, når det var samlet under et.

"Strandhytten" blev solgt til en svensk læge, en hans kone ville ikke bo der, så den blev hurtigt solgt igen til Birthe og Karl Corel.

Valde blev rask og begyndte at hjælpe til i køkkenet, hvilket han til sidst delvist overtog, indtil vi solgte pensionatet til grosserer Petersen, men han nåede ikke at åbne en sæson, før han solgte det til grosserer Sørensen, som drev det videre, indtil han solgte det til Tårnby kommune som feriehus.

Vi byggede et dejligt hus i Østergade 48, hvor vi havde 17 gode år. Valde døde i maj 1985.

Nordlangelands turistforening henvendte sig til mig og bad mig tage pladsen som turistchef i Lohals. Først afslog jeg, men sagde alligevel ja og var der i 7 år. Jeg begyndte med 10 kr. i timen og endte med 30 kr. i timen. Jeg fik sat gang i fisketurerne, som blev sejlet af Elvin Hansen og Erik Skovløber. Kutterne kunne tage op til 20 personer, og det kostede 2 kroner pr. person. 1 krone gik til båden og 1 krone til turistforeningen. Fisketurerne varen succes, og så blev der også råd til at købe 20 redningsbælter. Ligeledes fik vi gang i cykeludlejningen. Jeg henvendte mig til Peter Bisgaard, men han afslog. Jeg havde selv to cykler, som jeg så lejede ud for 5 kroner om dagen, og det gik fint.

I 1987 solgte jeg Østergade 48 og flyttede ned til Lohalsparken.

"Lærkenborg" anno 2003

"Pension Langeland" anno 2003

"Skindervænget" anno 2003

Redigeret af Birte Eskelund